

L'Escola de la Mercè, història de Tortosa

Enguany es commemoren els 175 anys de la creació de l'Escola de la Mercè, el primer centre públic d'ensenyament de la ciutat de Tortosa que durant més d'un segle fou l'únic existent al centre de la ciutat, tot i la creació a principis del segle XX de les escoles de Remolins, Sant Llützer i Jesús. Ha acollit a milers d'alumnes al llarg dels temps i ara la comunitat educativa ho està celebrant amb diverses activitats.

Josep Bayerrí Raga,
periodista

La primera notícia disponible del nivell cultural de la població es troba al cens electoral de 1890 i evidencia que és molt baix. Al districte de Tortosa, tan sols el 41,2 % dels electors inscrits sabien llegir i escriure. Si es té en compte que els inscrits eren solament homes, i que es tractava de propietaris, artesans, industrials, comerciants, és a dir els nivells més alts d'instrucció, es pot concloure que els ciutadans mínimament alfabetitzats no arribaven a la cinquena part de la població adulta total.

La història cultural de Tortosa dels dos darrers segles està directament relacionada amb l'Escola de la Mercè. El seu origen està en el convent dels mercedaris que hi havia a Tortosa des del 1446, d'aquí el nom de carrer de la Mercè. El 1835, en aplicació dels decrets de desamortització del ministre Mendizábal, el convent fou desallotjat i convertit en caserna fins al 1843 quan passà a mans de l'ajuntament. L'edifici fou di-

L'actual Escola de la Mercè, construïda fa 36 anys, ocupa el solar on hi havia l'antiga fàbrica de gas al barri del Rastre. FOTO NÚRIA CARO

vidit en dues parts; l'església esdevingué un teatre fins que el 1903 al seu solar s'hi edificà l'actual Temple de la Reparació; i el convent fou habitat l'any 1848, ara fa 175 anys, per a acollir set escoles públiques d'instrucció elemental dividides en dos nivells: primari i superior, aplegant un

total superior als 800 alumnes del total de 2.500 en edat escolar que hi havia aleshores al municipi.

L'edifici fou objecte de diverses adaptacions i reformes, les més importants de les quals foren els anys vint del segle XX i després de la guerra, malgrat que l'ajuntament dema-

nava la construcció d'un centre de nova planta com a Remolins i Ferreries. El desembre de 1971 l'edifici fou desallotjat en aparèixer esquerdes als murs que feien perillar la seva estabilitat; l'escola passà a ocupar l'edifici del carrer Montcada que havia estat Institut de Batxillerat,

traslladat a Ferreries. Això i tot l'edifici fou rehabilitat i entre 1972 i 1975 fou la base d'una companyia militaritzada (100 homes) de la Policia Nacional que des de Tortosa es desplaçava arreu per reprimir manifestacions contràries al règim. La durada de La Mercè al carrer Montcada s'allargà durant dotze anys fins al 1982 en què l'edifici fou també declarat en ruïna i les aules repartides entre diversos indrets: el col·legi de Sant Josep, el soterrani del Seminari i un solar a la pujada de la carretera Simpàtica amb mòduls prefabricats; interinuat que va durar cinc anys. Les mobilitzacions ciutadanes i la pressió municipal feren que la Generalitat acabés emprendre les obres del nou Col·legi, que fou inaugurat el 21 de desembre de 1987.

Com a fet anecdòtic cal esmentar que l'any 1903, en finalitzar els seus estudis de Magisteri, el que seria ministre d'Instrucció Pública de la República, Marcel·lí Domingo, comença a exercir com a mestre en pràctiques a aquesta escola. En acabar la guerra, la direcció fou exercida durant més de vint anys per "don Juan" Martorell Martí, fundador d'una nissaga d'educadors que deixaren la seva empremta a diversos centres de la ciutat. Fins principis dels anys seixanta, l'educació era rigorosament segregada. Hi havia classes de nois i classes de noies. De fet, eren escoles diferents, tot i tenir el mateix nom i ubicar-se al mateix edifici, però amb elements de separació que evitaven la relació. Les sortides al pati no coincidien i les hores d'entrada i sortida es distanciaven uns minuts. El succeï com a director Màximo Barrachina, promotor d'un anual Concurs Escolar Nacional de Plantes iniciat el 1957 que es perllongà fins a darreries dels anys setanta. El seguien Rosa Otero, Santos Nieto i Juan Castellà. Deixant de banda els temps recents, entre els mestres més recordats dels anys seixanta i setanta hi ha Conxita Vilà, Fermin Viladric, Carmen Martorell, Montserrat Viladric, Josep Duart i M. Cinta Febrer. Alumnes de La Mercè, entre altres molts personatges locals, foren el compositor Joan Moreira Ramos i l'alcalde Teodoro Gonzalez. ■

Workshop 16/06/2023

El Registre de Productors de Producte

Aquest seminari té per objectiu posar en comú què esteu fent com empreses, i els punts crítics que hi trobeu.

"Deixa't assessorar de la mà d'experts, i en el cas de cada empresa"

Com està funcionant / Qui s'està registrant

Quines són les obligacions principals / Quins SCRAP esteu valorant

Com us pot ajudar la Cambra

Eugènia Cortijo
Responsable de la comissió d'Economia Circular

Marta Torrents
Advocada i representant duanera. Assessoria jurídica internacional de la Cambra de Comerç de Tortosa

Francesc Minguell
Presenta i modera. Gerent Cambra Comerç Tortosa

Inscripció gratuïta al mail: emontagut@cambratorrosa.com